

ÄR DITT HEM ELSÄKERT?

Det här formuläret hjälper dig att kontrollera hur elsäkert ditt hem är. Gå igenom punkterna i check-listan och markera vad som är bra och vad som behöver åtgärdas.

ELCENTRALEN

Elcentralen, eller ”proppskåpet”, är ditt hems elektriska hjärta. Härifrån löper alla elledningar ut i hemmet och här sitter proppar som löser ut om ledningarna blir överbelastade eller om det uppstår ett elektriskt fel.

	OK	Åtgärdas
1. Är någon eller några av propparna heta (alltför varma att ta på)?
I så fall bör du minska antalet apparater som är anslutna över den proppen. Om proppen fortfarande är het en timme efter åtgärden, bör du rådfråga en elinstallatör.	☐	☐
2. Är propparna (eller automatsäkringarna) märkta så att du ser vilken del av bostaden respektive propp gäller för?
Bor du i hyreslägenhet är det här hyresvärdens ansvar. Om du bor i egen lägenhet eller villa, bör du (eller en elinstallatör) göra en lista över vilka proppar som leder vart.	☐	☐
3. Är propparna ordentligt iskruvade?
Gå igenom alla proppar och se till att ingen sitter löst. Dåligt iskruvade proppar kan medföra överhettning, vilket i sin tur kan orsaka bränder.	☐	☐
4. Löser propparna (eller automatsäkringarna) ut ofta?
Det är ett tecken på överbelastning eller att det finns något fel i installationen eller i någon ansluten apparat. Har du många värmealstrande apparater anslutna som exempelvis spis, tvättmaskin eller strykjärn, kan det vara orsaken till överbelastningen. Prova att fördela apparaterna på uttag med olika proppar eller använd inte alla apparater samtidigt. Hjälper inte det bör du kontrollera om någon ansluten apparat eller dess sladd är skadad. Hittar du inte något fel bör du kontakta en elinstallatör.	☐	☐

JORDFELSBRYTAREN

Jordfelsbrytaren bryter strömmen om ett fel uppstår, och förhindrar farliga elstötar samtidigt som den minskar risken för bränder. I många (framförallt nyare) bostäder finns en fast installerad jordfelsbrytare vid elcentralen. Det förekommer även fast installerade jordfelsbrytare som skyddar enstaka uttag (till exempel i badrum).

Om ditt hem har en gammal elinstallation eller om du har små barn kan det finnas skäl att låta installera en jordfelsbrytare som extra skydd. Om du arbetar med elverktyg utomhus, och ditt hus saknar fast installerad jordfelsbrytare, kan en portabel jordfelsbrytare som ansluts mellan vägguttaget och den elektriska utrustningen bli en billig livförsäkring. Alla jordfelsbrytare har en provknapp som används för att kontrollera funktionen.

Här är två viktiga frågor till dig som har jordfelsbrytare:

OK **Åtgärdas**

5. Slår jordfelsbrytaren ifrån när du trycker på provknappen?

Om den inte slår ifrån, kontakta en elinstallatör för åtgärd. Om den felaktiga jordfelsbrytaren är portabel - släng den. Men kom ihåg att köpa en ny.

6. Slår jordfelsbrytaren ifrån omedelbart efter återställning, utan att du vet orsaken?

Skruva ur alla proppar (eller slå ifrån alla automatsäkringar). Skruva sedan i propp för propp. Om jordfelsbrytaren löser ut när du skruvat i en propp, finns felet troligen i den del av elinstallationen som skyddas av just den proppen. Skruva ur proppen igen. Därefter kan du skruva i de övriga propparna. Om du inte kan hitta felet, kalla på en elinstallatör.

FASTA, SYNLIGA LEDNINGAR

Fasta, synliga ledningar är elledningar som är fästa utanpå golvssocklar, innertak, inner- och ytterväggar. Isoleringen på elledningar åldras med tiden och kan spricka. Fasta, synliga elledningar kan även vara utsatta för yttre nötning.

OK **Åtgärdas**

7. Finns det synliga skador eller missfärgningar på ledningarnas isolering?

Elledningarna kan i så fall vara farliga eller gamla och därför i behov av utbyte. Rådgör med en elinstallatör.

8. Är ledningarna placerade så att de utsätts för nötning eller annan yttre påverkan?

I så fall bör de kontrolleras ofta eller placeras annorlunda. Rådgör med en elinstallatör.

SLADDAR OCH APPARATER

Mängden av elektriska apparater och bristen på eluttag leder ofta till ”sladdhärvor” som ger ett stökigt intryck och är ett vanligt irritationsmoment vid städning. Här gäller det att se upp.

	OK	Åtgärdas
9. Är alla sladdar hela, med yttre isolering intakt ända in i apparaten, stick eller skarvuttaget? Byt ut trasiga sladdar eller sladdar med ofullständig isolering.	☐	☐
10. Finns det apparater med trasiga höljen? Byt ut dem eller lämna in dem till en serviceverkstad för reparation.	☐	☐
11. Ligger någon sladd i kläm? Se till så att inga sladdar har hamnat under till exempel en bokhylla eller i en dörröppning. Klämda sladdar är en säkerhetsrisk.	☐	☐
12. Kommer någon sladd i kontakt med en het yta? Hög värme kan skada sladdarnas isolering. Se till att inga lösa sladdar kommer i kontakt med till exempel elektriska värmeelement, varma glödlampor, spisar, ugnar eller varmvattenledningar.	☐	☐
13. Ligger ledningar ihoprullade som ”fågelbon”? Den värme som avges från enstaka elledningar är normalt inget problem. Men i större knippen av strömförande sladdar kan värmen bli hög. Undvik därför sladdhärvor och om du använder sladdvinda - se till att hela ledningen är utdragen.	☐	☐
ELUTTAG Av säkerhetsskäl ska alla uttag utomhus, i kök, dusch- och badrum samt källare vara jordade (i mycket gamla kök kan det dock finnas enbart ojordade uttag). Det får inte finnas både jordade och ojordade uttag i samma rum. Brist på uttag medför ökad användning av skarvsladdar och grenuttag som i sig kan utgöra ett problem.		
14. Är alla uttag utomhus, i kök, dusch- och badrum samt källare jordade? Om inte, rådgör med en elinstallatör om lämpliga åtgärder.	☐	☐
15. Finns det både jordade och ojordade uttag i något rum? Om det gör det bör du anlita en elinstallatör för att åtgärda felet.	☐	☐
16. Är eluttag i badrummet skyddade av jordfelsbrytare? 230 V vägguttag i bad- och duschrum ska skyddas av en fast installerad jordfelsbrytare. Du känner igen den på kontrollknappen samt till- och frånknappen. Har du 230 V uttag i våtrum, men ingen jordfelsbrytare - kontakta genast en elinstallatör! (110 V uttag för rakapparat behöver inte skyddas av jordfelsbrytare.)	☐	☐

	OK	Åtgärdas
17. Har du färre än tre uttagsställen per rum?
Har du bara ett eller två uttagsställen i normalstora rum hemma, lever din bostad inte upp till modern elstandard. Använder du många belysningsarmaturer och andra elektriska apparater, kan det vara en god idé att låta en elinstallatör installera ytterligare uttag.	☐	☐
18. Glappar anslutna stickkontakter?
I så fall kan det bero på att stickkontakterna eller vägguttagen är trasiga. Om du vet hur du ska göra får du ersätta den trasiga materielen. Anlita en elinstallatör om du är det minsta tveksam om hur du ska göra.	☐	☐
19. Finns det sprickor eller missfärgningar på eluttagens kåpor?
Om du vet hur du ska göra får du ersätta det trasiga uttaget. (Kom ihåg att först stänga av strömmen.) Anlita en elinstallatör om du är det minsta tveksam om hur du ska göra.	☐	☐

GLÖDLAMPOR

Glödlampor, framförallt halogenlampor och toppförspeglade lampor, blir ordentligt varma när de används. Värmen kan bli en brandfara om lamporna kommer i närheten av, eller i direkt beröring med, brännbart material.

	OK	Åtgärdas
20. Har du heta glödlampor i närheten av brännbara textilier?
Se till att inte gardiner hänger för eller kommer i kontakt med lampor, och att sänglampor inte är monterade så lågt eller ostadigt att de kan komma i kontakt med eller falla ner bland sängkläderna.	☐	☐
21. Har du lampor som blinkar, eller som på annat sätt fungerar onormalt?
Orsaken kan vara ”glappkontakt” i armaturen, vilket kan orsaka överhettning och brandfara. Åtgärda felet.	☐	☐
22. Använder du glödlampor med högre effekt än armaturens maxvärde?
Följden kan bli överhettning och brandfara. Byt till lampa som stämmer med tillverkarens anvisning på armaturen. Det är speciellt viktigt när det gäller användningen av toppförspeglade lampor och halogenlampor.	☐	☐

ELEKTRISKA ELEMENT (RADIATORER)

Många villor och fritidshus värms med direktverkande el. Om luftcirkulationen runt elementen hindras kan temperaturen i elementet stiga och utgöra en brandfara.

	OK	Åtgärdas
23. Är dina el-element placerade så att de har god ventilation?
Se till att luftväxlingen runt samtliga radiatorer är god. Ställ inte möbler direkt emot elementet. Häng aldrig textilier direkt på elementet.	☐	☐

HUR GICK DET?

Om du har gått igenom hela checklistan har du fått en god bild av elsäkerheten i ditt hem. En del brister kanske du har kunnat åtgärda samtidigt som du gjorde kontrollen. Men om du har en del ”åtgärdas”-punkter kvar, se till att de verkligen åtgärdas medan du har genomgången i färskt minne. Glömska och bekvämlighet är nämligen två av elsäkerhetens svåraste fiender. Spara gärna checklistan vid elcentralen och upprepa genomgången med jämna mellanrum. Då ökar sannolikheten för att ditt hem ska vara elsäkert även i framtiden.